

Gemeenteraad van Hengelo  
Postbus 18  
7550AA Hengelo

**Gemeente Hengelo**

Postbus 18  
7550 AA Hengelo

<b>Onderwerp</b>	<b>Zaaknummer</b>	<b>Uw kenmerk</b>	<b>Datum</b>
Maartbrief 2022 gemeentefonds	3407187		29 april 2022

Geachte raadsleden,

Met deze brief informeren wij uw raad over de maartbrief 2022 van het gemeentefonds. We beginnen deze brief bewust met informatie voor nieuwe raadsleden over welke gemeentefondscirculaires van het Rijk er jaarlijks verschijnen en hoe deze informatie verwerkt wordt in de planning- en control-producten van de gemeente Hengelo. Daarna gaan we inhoudelijk in op de maartbrief 2022 van het gemeentefonds.

**Informatie voor nieuwe raadsleden**

Gemeenten ontvangen geld van de Rijksoverheid uit het gemeentefonds. Gemeenten mogen zelf bepalen waar ze dit geld aan besteden. Wij ontvangen normaliter op drie tijdstippen in het jaar informatie over de gemeentefondsuitkeringen van het Rijk: in mei op basis van de Voorjaarsnota van het Rijk, in september op basis van de Miljoenennota en in december, ter afronding van het lopende jaar, op basis van de Najaarsnota.

De financiële effecten van de meicirculaire 2022 worden verwerkt in de Zomerbrief 2022-2026 (integratie van voorheen de 1e Beleidsrapportage en de Kadernota). Dit mondt uit in een begrotingswijziging voor het jaar 2022. De gevolgen voor 2023 en verder (e.v.) worden verwerkt in de concept Beleidsbegroting 2023-2026, die in november 2022 ter besluitvorming aan de gemeenteraad voor ligt. De verwerking van de meicirculaire 2022 in de Beleidsbegroting 2023-2026 is ook een vereiste in het kader van het provinciaal financieel toezicht.

De financiële effecten van de septembercirculaire 2022 worden verwerkt in de 2<sup>e</sup> Beleidsrapportage 2022 met een wijziging op de begroting 2022 en eventueel als wijziging op de begroting 2023 e.v.

De financiële effecten van de decembercirculaire 2022 voor het jaar 2022 zullen worden verwerkt in de Jaarstukken 2022. De decembercirculaire is jaarlijks te laat beschikbaar om een begrotingswijziging voor het jaar 2022 aan de gemeenteraad voor te leggen. Eventuele effecten voor 2023 e.v. zullen als wijziging op de begroting 2023 e.v. worden verwerkt.

Wanneer er bijzondere omstandigheden zijn wil het Rijk tussentijds de gemeenten informeren middels een maartcirculaire of –brief. Vorig jaar was dit over het compensatiepakket voor medeoverheden als gevolg van de coronacrisis.

In de maartbrief 2022 gaat het om de belangrijkste maatregelen uit het coalitieakkoord Rutte IV, de invoering van de nieuwe verdeling van het gemeentefonds met ingang van 2023 en de eenmalige energietoeslag voor lage inkomens in 2022.

**Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.**

**Bezoekadres**  
Burgemeester van der  
Dussenplein 1

**E-mailadres**  
gemeente@hengelo.nl  
**Telefoonnummer**  
14-074

## Inleiding

Op 15 december 2021 is het coalitieakkoord 2021-2025 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst' verschenen. Vervolgens heeft het kabinet Rutte-IV de startnota op 10 januari 2022 naar de Tweede Kamer gezonden. De startnota is de vertaling van de financiële afspraken uit het coalitieakkoord.

Op 6 april jl. heeft het ministerie van BZK, vooruitlopend op de meicirculaire 2022, de maartbrief 2022 gepubliceerd. In deze maartbrief wordt voor het gemeentefonds ingegaan op:

1. de belangrijkste maatregelen uit het coalitieakkoord;
2. de invoering van de nieuwe verdeling per 1 januari 2023;
3. de eenmalige energietoeslag voor lage inkomens.

Deze maartbrief is gebaseerd op de stand van het coalitieakkoord/de startnota. Op basis van deze brief worden nu **globale indicatieve inschattingen** voor de gemeente Hengelo gemaakt. We moeten helaas constateren dat er nog steeds onvoldoende duidelijkheid en zekerheid is over de structurele financiële positie van gemeenten.

Het kabinet beslist pas in het voorjaar op één integraal moment over de (aanpassingen van) de rijksbegroting in de Voorjaarsnota 2022. De verwerking van de Voorjaarsnota vindt voor gemeenten met name plaats in de meicirculaire 2022 van het gemeentefonds. Op het moment na de doorrekening van de meicirculaire kan er **meer duidelijkheid en zekerheid** worden afgegeven over de te verwachten gemeentefondsuitkeringen voor de jaren 2022-2026. Deze nieuwe cijfers verwerken wij in de Zomerbrief 2022-2026. Op basis van de Zomerbrief vindt er vervolgens een cijfermatige aanpassing plaats in de vorm van een begrotingswijziging voor het jaar 2022. Voor de jaren 2023-2026 vindt de verwerking in de concept-Beleidsbegroting 2023-2026 plaats.

De VNG had direct al stevige kritiek op een aantal voor gemeenten cruciale punten uit het coalitieakkoord. Die kritiek richtte zich met name op de opschalingskorting, de financiering van de jeugdzorg en de woningbouwopgave. Daarnaast was het voor de VNG onbegrijpelijk dat er geen woord wordt gerept over het herstel van interbestuurlijke verhoudingen en versterking van de financiële positie van gemeenten. De VNG sprak direct al van een 'valse start van het nieuwe kabinet'.

In bijlage 1 van deze raadsbrief treft u een uitgebreide toelichting aan op de belangrijkste maatregelen uit het coalitieakkoord c.q. de startnota en de maartbrief met betrekking tot het gemeentefonds, evenals de kritiekpunten vanuit de VNG.

In bijlage 2 van deze raadsbrief wordt de reactie van de minister van BZK in de maartbrief weergegeven op de herverdeling van het gemeentefonds per 1 januari 2023.

## Maartbrief 2022 gemeentefonds

### 1. **Belangrijkste maatregelen uit het coalitieakkoord**

#### Accres

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Volgens de normeringssystematiek van 'samen de trap op en samen de trap af' hebben wijzigingen in de rijksuitgaven direct invloed op de omvang van het gemeentefonds. De jaarlijkse toename of afname van het gemeentefonds, die voortvloeit uit deze 'trap op trap af methode' wordt het accres genoemd.

In de huidige kabinetsperiode zal de financiering van de medeoverheden grotendeels worden vormgegeven via deze systematiek van het accres. Ook zal het kabinet de komende periode bezien of het wenselijk is om het accres stabiel te maken.

**Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.**

#### Bezoekadres

Burgemeester van der  
Dussenplein 1

#### E-mailadres

gemeente@hengelo.nl

#### Telefoonnummer

14-074

Gelet op de grote impulsen in het coalitieakkoord/de startnota achten we het niet realistisch dat de ontwikkeling van de (extra) rijksuitgaven en navenant het (extra) accres zich ook in werkelijkheid voor de volle 100% zal ontwikkelen. De afgelopen jaren leert dat het accres veelal rooskleurig wordt ingeschat en nadien in werkelijkheid neerwaarts (nadelig) wordt bijgesteld.

Ook worden vraagtekens gezet bij de haalbaarheid en uitvoerbaarheid van de maatschappelijke opgaven nu de arbeidsmarkt onder druk staat, de inflatie flink toeneemt en hoe het verder gaat met de situatie in Oekraïne. Volgens het Centraal Planbureau is er een reële kans dat de nu berekende accessen naar beneden worden bijgesteld. Daarnaast is het Rijk na de totstandkoming van het coalitieakkoord geconfronteerd met grote tegenvallers. Hiervoor zal het Rijk in de Voorjaarsnota (bezuinigings)maatregelen treffen. Op dit moment kunnen we niet inschatten hoe dit uitpakt voor het accres. We gaan vooralsnog uit van een gematigd scenario waarbij we rekening gehouden met minder rijksuitgaven dan het Rijk begroot.

#### *Tijdelijk schrappen oploop opschalingskorting*

Sinds 2015 worden gemeenten geconfronteerd met een korting op het gemeentefonds, die oploopt tot landelijk € 975 miljoen in 2025. Deze opschalingskorting is opgelegd omdat gemeenten door gedwongen opschaling kosten zouden besparen. Nu was het beoogde efficiencyvoordeel al dubieus, maar dat verviel helemaal toen de beleidswijziging 'opschalen van alle gemeenten naar 100.000+ gemeenten' nooit is gerealiseerd en van tafel is gegaan.

Naast het eerder bevrozen van de opschalingskorting in de jaren 2020 t/m 2022 is de oploop van de opschalingskorting van 2023 tot en met 2025 in het coalitieakkoord/de startnota tijdens deze kabinetsperiode geschrapt. Voor de gemeente Hengelo gaat het om incidentele voordelen van € 1,9 miljoen in 2023, € 2,5 miljoen in 2024 en € 3,2 miljoen in 2025. De volledige korting blijft vanaf 2026 bestaan.

#### *Totaal globaal financieel effect maartbrief 2022*

Na de decembercirculaire 2021 van het gemeentefonds was het financieel perspectief voor de begroting (x € 1.000):

	2022	2023	2024	2025
<b>Begroting 2022-2025:</b>	<b>98</b>	<b>-46</b>	<b>-130</b>	<b>7</b>
Totaal financieel effect septembercirculaire 2021:	1.203	-135	-54	291
<b>Begrotingssaldo na septembercirculaire 2021:</b>	<b>1.301</b>	<b>-181</b>	<b>-184</b>	<b>298</b>
Totaal financieel effect decembercirculaire 2021:	159	-3	19	19
<b>Begrotingssaldo na decembercirculaire 2021:</b>	<b>1.460</b>	<b>-183</b>	<b>-165</b>	<b>317</b>

Zoals hierboven beschreven is op basis van de maartbrief 2022 een zeer globale inschatting te maken van het financieel effect o.b.v. een gematigd scenario:

	2022	2023	2024	2025	2026
					<i>in miljoenen</i>
Gematigd scenario	1,4	3,8	6,0	7,2	1,9

Na de doorrekening van de meicirculaire 2022 kan er hopelijk **meer duidelijkheid en zekerheid** worden afgegeven over de te verwachten gemeentefondsuitkeringen voor de jaren 2022-2026. Dit geldt ook ten aanzien van de invoering van de nieuwe verdeling van het gemeentefonds met ingang van 2023. Opmerkelijk is dat er in de maartbrief 2022 niet wordt ingegaan op de extra korting van de jeugdzorgmiddelen in het coalitieakkoord. Hierdoor blijft er onduidelijkheid bestaan over de structurele middelen voor jeugdzorg.

De minister is zich zeer bewust van het feit dat gemeenten en provincies onzekerheid ervaren over de financiële ruimte voor het jaar 2026 en daarna. Daarom heeft de minister met de VNG, het IPO en de Unie van Waterschappen afgesproken een traject (met een onafhankelijk procesbegeleider)

**Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.**

#### **Bezoekadres**

Burgemeester van der  
Dussenplein 1

#### **E-mailadres**

gemeente@hengelo.nl

#### **Telefoonnummer**

14-074

tot opstellen van een contourennota in te richten. De verwachting is dat de eerste resultaten in juni 2022 kunnen worden gedeeld. Met deze contourennota wordt beoogd duidelijkheid te geven over de hoofdrichting, zodat de verdere uitwerking van een toekomstbestendige en stabiele financieringssystematiek zorgvuldig kan worden ingevuld.

### *Koers VNG*

De afgelopen 2 jaar hebben de overheden laten zien als één overheid te werken in uitzonderlijke crisissituaties. Maar het is de vraag of gemeenten op de langere termijn die rol kunnen blijven vervullen. Het kabinet laat in haar doorrekening van het gemeentefonds een erg groot gat ontstaan in 2026.

De VNG heeft er bij de fondsbeheerders op aangedrongen dat er zo snel mogelijk, uiterlijk bij de voorjaarsbesluitvorming van het kabinet, duidelijkheid is over de systematiek en de financiële ruimte die daardoor ontstaat. De VNG kan zich niet voorstellen dat het kabinet vanaf 2026 zo'n financieel gat voor gemeenten laat ontstaan. Gemeenten kunnen dan namelijk niet meer bijdragen aan de ambities voor de grote maatschappelijke opgaven uit het coalitieakkoord. Zolang er geen ruimte wordt geboden voor het aangaan van nieuwe structurele lasten, zal dit direct al zijn schaduw vooruit werpen op de ambities die gemeenten tijdens hun nieuwe bestuursperiode kunnen nastreven.

De nieuwe financieringssystematiek met ingang van 2026 moet ervoor zorgen dat gemeenten en provincies meer stabiliteit en autonomie krijgen.

Eind mei zal de VNG op basis van zijn eigen beeld en de uitkomsten van de onafhankelijke (proces)begeleider een nieuwe ronde van gesprekken ingaan met het kabinet. Het doel daarvan is dat het kabinet gemeenten op zo kort mogelijke termijn structurele financiële duidelijkheid biedt. Bij de algemene ledenvergadering van de VNG in juni wordt vastgesteld of de geboden oplossing voor 2026 en verder voldoet.

## **2. Invoering nieuwe verdeling gemeentefonds per 1 januari 2023**

### *Algemene ledenvergadering VNG 13 januari jl.*

De VNG verzet zich tegen het nieuwe verdeelmodel voor het gemeentefonds, dat het ministerie van BZK in de 2e helft van 2021 heeft voorgesteld. Om dat verzet kracht bij te zetten had de VNG een resolutie 'Naar een uitlegbaar en stabiel beter verdeelmodel gemeentefonds' opgesteld voor de Algemene ledenvergadering (ALV) van 13 januari jl. Deze resolutie is aangenomen.

In de resolutie is aan de VNG-leden voorgesteld om de fondsbeheerders als volgt dringend te adviseren over het voorstel voor een nieuw verdeelmodel:

1. Het huidige verdeelmodel te vervangen door het nieuwe verdeelmodel, omdat de huidige verdeling achterhaald en verouderd is;
2. Volledig recht te doen aan de aanbevelingen in het advies van de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB), inclusief het ingroeipad;
3. Het nieuwe verdeelmodel in te voeren als dit verdeelmodel in lijn met de aanbevelingen van de ROB is aangepast en de koek is vergroot;
4. Te borgen dat het doorontwikkelde model op draagvlak kan rekenen (bij gemeenten en de ROB); en
5. Als dit betekent dat het verdeelmodel niet per 1 januari 2023 wordt ingevoerd, dan de gemeenten die hier nadeel van ondervinden (gemist voordeel) te compenseren tot het moment dat het verdeelmodel in lijn met de aanbevelingen van het ROB-advies is aangepast.

Naar aanleiding van deze ALV heeft de VNG op 10 februari 2022 een formeel advies aan het ministerie van BZK gestuurd.

**Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.**

**Bezoekadres**

Burgemeester van der  
Dussenplein 1

**E-mailadres**

gemeente@hengelo.nl

**Telefoonnummer**

14-074

*Maartbrief 2022*

In de maartbrief 2022 gaat de minister in op het besluit van de gemeentefondsbeheerders om de nieuwe verdeling van het gemeentefonds per 1 januari 2023 in te voeren.

Bij de invoering van het nieuwe model volgt de minister **niet** alle adviezen op van de ROB en de VNG. Dit geldt voor de onderzoeken naar de maatstaven centrumfunctie, eenpersoonshuishoudens en de overige eigen middelen, die niet zijn afgerond voorafgaand aan invoering van het nieuwe model. Deze onderzoeken zullen dit jaar worden opgestart en naar verwachting zijn de uitkomsten daarvan volgend voorjaar bekend. Het Rijk zal dan in samenspraak met de VNG, gemeenten en de ROB bekijken wat de implicaties van de uitkomsten van deze onderzoeken zijn voor het model. Daarmee volgt de minister niet het advies van de VNG om volledig aan de randvoorwaarden van de ROB te hebben voldaan alvorens tot invoering over te gaan. Aangezien de geadviseerde onderzoeken nog niet zijn afgerond voorafgaand aan invoering van het model, heeft de minister besloten het ingroeipad (voor nadeel- en voordeelgemeenten) het eerste jaar niet op maximaal € 15 per inwoner te zetten, maar op maximaal € 7,50 per inwoner. Gegeven de ontvangen adviezen van de ROB en de VNG en de reacties van gemeenten hebben de fondsbeheerders verder besloten het ingroeipad - het pad waarmee gemeenten naar de nieuwe verdeling ingroeien - te beperken tot 3 jaar (naar maximaal € 37,50 in 3 jaar tijd). Dit wil zeggen dat de invoering van het nieuwe model tijdig geëvalueerd zal worden en dat aan de hand van deze evaluatie besloten zal worden over het traject 2026 en verder.

In de bijlage 2 bij deze raadsbrief wordt uitgebreid ingegaan op de andere adviezen van de ROB en de VNG. Deze vallen uiteen in opmerkingen van de minister met betrekking tot:

- de financiële inpasbaarheid;
- in welke mate de uitgaven van gemeenten de verdeling van het model in het sociaal domein volgen;
- de financiële draagkracht van gemeenten;
- de onderzoeksagenda.

Vooralsnog hebben we geen rekening gehouden met mogelijke herverdeeleffecten van het gemeentefonds. Dit heeft te maken met o.a.:

- hoe de aanpassing van de vereveningspercentage OZB (zgn. aftrekpost) uitpakt in het nieuwe model; in het nieuwe model zou eigenlijk het vereveningspercentage worden verhoogd naar 90%, maar dit wordt nu aangepast/gehandhaafd naar 70% voor niet-woningen en 80% naar woningen zoals in het huidige model het geval is; door deze aanpassing moet er aan andere draaiknoppen worden gedraaid in het nieuwe model, om landelijk op hetzelfde bedrag aan totale gemeentefondsuitkering uit te komen;
- hoe bijvoorbeeld de extra Jeugdzorgmiddelen met ingang van 2023 worden toegevoegd in het nieuwe verdeelmodel, die we nu nog op 'Stelpost uitkomst onderzoek jeugdzorg' hebben geparkeerd;
- de (jaarlijkse) herijking n.a.v. nieuwe onderzoeksuitkomsten (m.b.t. sociaal domein, financiële draagkracht, bevolkingsdaling, overige eigen middelen en de maatstaven centrumfunctie en eenpersoonshuishoudens). De minister geeft aan dat het nieuwe model geen eindstation is, maar het model zal continu om onderhoud vragen.

De herverdeeleffecten zullen pas 'definitief' bekend worden met ingang van de invoering van het nieuwe verdeelmodel (na aanpassingen en de actualisatie van de gegevens op het moment van invoering). Ook zullen we jaarlijks worden geconfronteerd met herverdeeleffecten n.a.v. de herijking door nieuwe onderzoeksuitkomsten.

**Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.**

**Bezoekadres**

Burgemeester van der  
Dussenplein 1

**E-mailadres**

gemeente@hengelo.nl

**Telefoonnummer**

14-074

### **3. Eenmalige energietoeslag voor lage inkomens**

In de raadsbrief 'Stand van zaken energietoeslag' (zaaknummer: 3399974) bent u in eerste instantie geïnformeerd over de eenmalige energietoeslag voor lage inkomens.

Op 15 maart jl. is het wetsvoorstel eenmalige energietoeslag lage inkomens ingediend bij de Tweede Kamer. Met het wetsvoorstel krijgen gemeenten de bevoegdheid om dit jaar via categoriale bijzondere bijstand een eenmalige tegemoetkoming voor de gestegen energieprijzen toe te kennen aan huishoudens met een laag inkomen. Voor de uitvoering en uitgifte van de eenmalige aanvullende tegemoetkoming heeft het kabinet een eenmalig budget van landelijk € 679 miljoen, waarvan € 40 miljoen voor uitvoeringskosten, beschikbaar gesteld. Deze middelen worden via de algemene uitkering van het gemeentefonds aan gemeenten verstrekt. Het is gemeenten toegestaan vooruitlopend op de inwerkingtreding van het wetsvoorstel al tot uitbetaling van de eenmalige energietoelagen over te gaan. De VNG en gemeenten hebben hierom ook verzocht.

De gemeente Hengelo ontvangt hiervoor naar verwachting circa € 3,8 miljoen van het Rijk. De middelen worden pas definitief verwerkt in de meicirculaire 2022 van het gemeentefonds. Echter de verwachte maximale lasten inzake deze regeling voor het bestrijden van energiearmoede worden geraamd op circa € 4,5 miljoen. Het kabinet heeft echter mondeling toegezegd aan gemeenten voldoende budget beschikbaar te stellen. Echter is dit nog niet vertaald in een verhoging van de bijdrage die wij in de meicirculaire verwachten te ontvangen. Wij vertrouwen er als college op, dat het Rijk zijn belofte nakomt, maar willen u wel wijzen op het mogelijke risico dat het budget op basis van bovengenoemde calculatie wordt overschreden als dat niet zo is. Wij vinden als college dit risico aanvaardbaar en zouden graag zo snel mogelijk met de uitvoering van de beleidsregels willen beginnen, zodat we mensen die daar recht op hebben de toeslag kunnen uitkeren.

In de door u nog te ontvangen raadsbrief 'Beleidsregels eenmalige energietoeslag 2022' (zaaknummer 3408105) wordt verder ingegaan op wie in aanmerking kan komen voor deze eenmalige toeslag op basis van de door ons vastgestelde beleidsregels. Ook wordt in deze raadsbrief aangegeven, dat we vooruitlopend op het budgetrecht van uw gemeenteraad, zo snel mogelijk willen over gaan tot uitbetaling.

### **Conclusie**

Met deze maartbrief heeft de minister beoogd om een eerste indicatief beeld te geven van de gevolgen voor individuele gemeenten en provincies van de belangrijkste maatregelen uit het coalitieakkoord en over de invoering van het nieuwe verdeelmodel. Gelet op het informatieve en financieel zeer globale indicatieve karakter van de maartbrief wordt deze niet financieel verwerkt als begrotingswijziging. Hopelijk biedt de meicirculaire 2022 meer houvast in financiële zin, zodat de hieruit voortvloeiende financiële consequenties kunnen worden verwerkt in de Zomerbrief 2022-2026.

Wij betreuren dat er op dit moment nog steeds geen duidelijkheid en zekerheid is ten aanzien van de toekomstige (stabiele) gemeentefinanciën. Wij blijven ons daarvoor samen met de VNG en G40 inzetten richting het Rijk!

**Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.**

**Bezoekadres**

Burgemeester van der  
Dussenplein 1

**E-mailadres**

gemeente@hengelo.nl

**Telefoonnummer**

14-074

**Bladnummer**

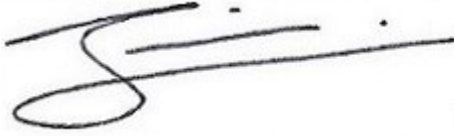
7

**Zaaknummer**   **Uw kenmerk**

3407187

Met vriendelijke groet,  
Burgemeester en wethouders van Hengelo,  
de secretaris,

de burgemeester,



De heer J. Eshuis



De heer S.W.J.G. Schelberg

**Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.**

**Bezoekadres**

Burgemeester van der  
Dussenplein 1

**E-mailadres**

[gemeente@hengelo.nl](mailto:gemeente@hengelo.nl)

**Telefoonnummer**

14-074

**BIJLAGE 1 –Belangrijkste maatregelen uit het coalitieakkoord Rutte IV en maartbrief 2022***Accres*

Bij het realiseren van grote maatschappelijke uitdagingen spelen gemeenten en provincies een belangrijke rol. Het kabinet heeft er daarom voor gekozen om de komende kabinetsperiode extra middelen uit te trekken voor gemeenten en provincies. Om een stabielere financiering voor gemeenten en provincies te realiseren en hun autonomie te vergroten, wordt in de komende jaren een nieuwe financieringssysteem voor de periode na 2025 uitgewerkt, waarbij de mogelijkheid voor een groter eigen belastinggebied wordt betrokken. Daarbij worden ook alternatieven voor de onroerendezaakbelasting en de motorrijtuigenbelasting in de beschouwing betrokken. Nadere uitwerking zal door het Rijk in gesprek met medeoverheden nog plaatsvinden. Wel heeft de minister van BZK over het hoofdlijnenakkoord toegezegd voor de zomer met een zgn. contourennota te komen.

In de startnota is sprake van een behoorlijk extra accres in de jaren 2022 tot en met 2025. In 2026 is er echter sprake van een groot verval in het accres. Dit is in financiële zin onaangenaam, omdat 2026 het laatste jaar van de meerjarenraming is dat nog valt onder het toetsingskader van de provinciaal toezichthouder. We hadden gehoopt dat eventueel de uitbreiding van het lokaal belastinggebied uitkomst zou bieden zonder evenredige verlaging van het gemeentefonds. In de startnota wordt immers over die uitbreiding gesproken met ingang van 2026, helaas zonder een causaal verband te leggen tussen dalende rijksinkomsten en stijgende gemeentelijke belastingen. Daarnaast zijn in het coalitieakkoord middelen voor de woningbouwimpuls en volkshuisvesting opgenomen. Deze middelen zijn onttrokken aan het extra accres en worden via een specifieke uitkeringen uitgekeerd. Deze onttrekking is niet in de lijn met de bestaande normeringsafspraken tussen het Rijk en de VNG en is een 'sigaar uit eigen doos'. De VNG zal in het Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen aangeven dat deze uitnamen uit het gemeentefonds door het Rijk moeten worden teruggedraaid.

Gelet op de grote impulsen in het coalitieakkoord/de startnota achten we het niet realistisch dat de ontwikkeling van de (extra) rijksuitgaven en navenant het (extra) accres zich ook in werkelijkheid voor de volle 100% zal ontwikkelen. De afgelopen jaren leert dat het accres veelal rooskleurig wordt ingeschat en nadien in werkelijkheid neerwaarts (nadelig) wordt bijgesteld. Ook worden vraagtekens gezet bij de haalbaarheid en uitvoerbaarheid van de maatschappelijke opgaven nu de arbeidsmarkt onder druk staat, de inflatie flink toeneemt en hoe het verder gaat met de situatie in Oekraïne. Volgens het Centraal Planbureau is er een reële kans dat de nu berekende accessen naar beneden worden bijgesteld. Daarnaast is het Rijk na de totstandkoming van het coalitieakkoord geconfronteerd met grote tegenvallers. Hiervoor zal het Rijk in de Voorjaarsnota (bezuinigings)maatregelen treffen. Op dit moment kunnen we niet inschatten hoe dit uitpakt voor het accres. We gaan vooralsnog uit van een gematigd scenario waarbij we rekening gehouden met minder rijksuitgaven dan het Rijk begroot. Na de doorrekening van de meicirculaire 2022 kan er hopelijk **meer duidelijkheid en zekerheid** worden afgegeven over de te verwachten gemeentefondsuitkeringen voor de jaren 2022-2026.

Daarnaast hadden we op basis van de septembercirculaire 2021 een structurele stelpost 'Afvlakking accessen/nominale ontwikkelingen' (ruim € 2,7 miljoen jaarlijks) vanaf 2022 opgenomen. Wij komen bij de doorrekening van de meicirculaire 2022 op de accresontwikkeling en de inzet van de gecreëerde stelpost voor afvlakking accessen/nominale ontwikkelingen (ontwikkeling lonen en prijzen) bij u terug. Wij verwachten dat deze stelpost hard nodig is voor de sterkere loon- en prijsontwikkelingen dan waarmee in de huidige Beleidsbegroting 2022-2025 rekening is gehouden. Bij de nieuwe (hogere) verwachte loon- en prijsontwikkelingen volgen we het Centraal Economisch Plan 2022 dat in de 2<sup>e</sup> helft van maart 2022 is gepubliceerd. Deze cijfers worden ook betrokken in de doorrekening van de Voorjaarsnota 2022 van het Rijk en werken door in de meicirculaire 2022 van het gemeentefonds.

**Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.**

**Bezoekadres**

Burgemeester van der  
Dussenplein 1

**E-mailadres**

gemeente@hengelo.nl

**Telefoonnummer**

14-074



*Specifieke uitkeringen*

Verder is er in het coalitieakkoord voor gekozen om de uitvoeringskosten van medeoverheden voor investeringspakketten (klimaat, ontsluiten nieuwbouwwoningen en stikstof) specifiek te verstrekken. In samenhang hiermee is besloten om de middelen voor het Stikstoffonds, het Klimaatfonds, het budget voor ontsluiting van nieuwe woningen in het Mobiliteitsfonds en het Nationaal Groeifonds uit te zonderen van de berekening van het accres. Dit is niet in lijn met de interbestuurlijke afspraken. De VNG zal er bij het kabinet op aandringen om zich aan de interbestuurlijke afspraken te houden.

*Overige extra rijksmiddelen in coalitieakkoord*

Verder zijn er bij de verschillende ministeries extra rijksmiddelen in het coalitieakkoord gereserveerd die mogelijk ook deels aan gemeenten worden uitgekeerd. Denk hierbij aan middelen t.b.v. de arbeidsmarkt, armoede en schulden, dak- en thuislozen, tegengaan ondermijning, versterking omgevingsdiensten, kansrijke start, prenatale screening. Verstrekking via de verdeling van het gemeentefonds ligt voor de hand, maar er kan ook gekozen worden door de departementen voor een specifieke uitkering.

*Tijdelijk schrappen oploop opschalingskorting*

Naast het eerder bevrozen van de opschalingskorting in de jaren 2020 t/m 2022 is de oploop van de opschalingskorting van 2023 tot en met 2025 in het coalitieakkoord/startnota tijdelijk geschrapt. Voor de gemeente Hengelo gaat het om incidentele voordelen van € 1,9 miljoen in 2023, € 2,5 miljoen in 2024 en € 3,2 miljoen in 2025.

*Middelen jeugdzorg*

Een belangrijk thema, dat is besproken tijdens de extra algemene ledenvergadering (ALV) van de VNG op 13 januari jl., is de problematiek rondom de jeugdzorg. Vanwege de weinig coöperatieve opstelling van het Rijk was de VNG in het voorjaar van 2021 genoodzaakt een arbitrageprocedure te starten via een zogenaamde Commissie van Wijzen. De uitspraak van de Commissie van Wijzen was helder: het Rijk dient gemeenten te compenseren voor de feitelijke kosten van de jeugdhulp en Rijk en gemeenten dienen gezamenlijk een hervormingsagenda met maatregelen op te stellen voor betere jeugdhulpverlening en een beheersbaar stelsel. Hierbij heeft de VNG het voorbehoud gemaakt van adequate structurele financiering vanaf 2023.

In het coalitieakkoord/de startnota wordt de uitspraak van de Commissie van Wijzen echter eenzijdig terzijde geschoven en wordt de financiële bijdrage van het Rijk vanaf 2024 met € 100 miljoen (bijna € 0,5 miljoen voor Hengelo) en vanaf 2025 zelfs met € 500 miljoen (bijna € 2,4 miljoen voor Hengelo) verminderd. Dit is naar ons oordeel onhaalbaar en onaanvaardbaar. De door het Rijk voorgestelde eigen bijdrage van ouders en de normering van zorgkosten bieden geen adequate dekking voor gemeenten. Als dit niet wordt rechtgezet is niet te vermijden dat kwetsbare kinderen en gezinnen hiervan de dupe worden. Het risico voor het niet behalen van deze dekking mag, ook naar het oordeel van het VNG bestuur, op geen enkele wijze bij gemeenten komen te liggen. Vanuit de VNG is daarom de resolutie 'Randvoorwaarden voor de hervormingsagenda Jeugd' opgesteld. Het volledig uitvoeren van de uitspraak van de Commissie van Wijzen houdt volgens de resolutie in, dat de interbestuurlijke verhoudingen worden gerespecteerd en artikel 108 lid 3 Gemeentewet onverkort wordt toegepast. Dit betekent dat gemeenten gecompenseerd worden voor de feitelijke uitgaven in het kader van de Jeugdwet. De financiële taakstelling in de Hervormingsagenda moet voldoende onderbouwd zijn en aantoonbaar op basis van monitoringafspraken tot daadwerkelijke kostenbesparingen leiden, waarbij rekenschap wordt gegeven van het effect van het financieel kader op de hulpverlening aan kwetsbare kinderen. De uitvoering van de Hervormingsagenda wordt gemonitord door een onafhankelijke commissie. De resolutie is unaniem aangenomen tijdens de ALV van 13 januari jl.

**Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.**

**Bezoekadres**

Burgemeester van der  
Dussenplein 1

**E-mailadres**

gemeente@hengelo.nl

**Telefoonnummer**

14-074

Als gemeente hebben we in de Beleidsbegroting 2022-2025 gebruik maakt van de mogelijkheid om voor de jaren 2023 tot en met 2025 een stelpost "verwachte extra middelen Jeugd" op te nemen, afwijkend van de afspraak van het Rijk, het VNG en het IPO, voor 100%. In het kader van het provinciaal toezicht was het acceptabel om slechts 75% van de uitspraak van de commissie van Wijzen met betrekking tot de extra verwachte rijksmiddelen Jeugdzorg mee te nemen in de meerjarenramingen. Voor de jaren 2023 en verder wijken we bewust van het provinciaal toezichtkader af door 100% van de verwachte rijksmiddelen mee te nemen. Het verschil, tussen de door ons 100% geraamde rijksbijdrage versus de 75% rijksbijdrage in het kader van het provinciaal toezicht, is voor 2023 ruim € 1,7 miljoen aflopend tot circa € 1,5 miljoen in 2025.

Wij vinden dat het Rijk met voldoende compensatie (100%) over de brug moet komen om landelijk de tekorten in de jeugdzorg op te lossen op basis van het betreffend onderbouwd rapport, waarop de uitspraak van de Commissie van Wijzen is gestoeld. Tevens vinden wij, dat in de lijn met de ALV van de VNG van 13 januari jl., dat we de Jeugdzorg 100% gecompenseerd moeten krijgen en dat geen extra kortingen met niet realiseerbare maatregelen eenzijdig mogen worden opgelegd door het Rijk. Dat is voor ons als gemeenten onacceptabel. Daarom zijn de besprekingen over de verdere invulling van de Hervormingsagenda inmiddels gestaakt. De VNG zal pas weer meewerken aan de Hervormingsagenda, indachtig de resolutie die door de ALV is vastgesteld, als de principe-uitspraak is gedaan dat de bewijslast voor extra kostenbeperkende maatregelen bij het kabinet ligt en dat gemeenten niet de rekening krijgen en het risico dragen voor niet te realiseren bezuinigingen.

Inmiddels heeft op 22 februari jl. de Eerste Kamer ingestemd met de motie van lid Rosenmöller c.s. Deze motie roept het kabinet op om in overleg met gemeenten tot de gewenste hervorming van het jeugdstelsel te komen, zonder de voorgenomen bezuiniging van € 500 miljoen in het coalitieakkoord, zodat de uitspraak van de arbitragecommissie weer wordt gehonoreerd. De VNG verwacht dat het kabinet deze motie voortvarend oppakt en met de VNG in gesprek gaat om tot een goede afspraak te komen, zodat de noodzakelijke Hervormingsagenda weer kan worden hervat.

Het is vreemd dat er in de maartbrief 2022 niet wordt ingegaan op de extra korting van de jeugdzorgmiddelen in het coalitieakkoord! Vooralsnog gaan we in de berekening van een p.m. raming uit voor de Jeugdzorg.

### **Koers VNG**

#### *Financiële positie van gemeenten eerst structureel op orde*

De Algemene ledenvergadering (ALV) van de VNG heeft in februari 2021 een resolutie vastgesteld waarin wordt uitgesproken dat gemeenten pas gesprekken voeren met het nieuwe kabinet over thema's als wonen, landelijk gebied, en klimaat/energie als de financiële positie van gemeenten structureel op orde is en als de interbestuurlijke verhoudingen dusdanig zijn gewijzigd dat altijd sprake is van voldoende middelen voor de uitvoering van taken.

Het coalitieakkoord bevat voor de jaren 2022, 2023, 2024 en 2025 een verruiming van de gemeentelijke middelen. Ook voor de uitvoering van klimaatbeleid bevat het akkoord compensatie van de gemeentelijke inzet. Structureel is echter niet voldaan aan het uitgangspunt van een betere financiële positie. Ook is er nog geen sprake van een wijziging in de interbestuurlijke verhoudingen die de positie van gemeenten versterkt. De volgende wegging van het regeerakkoord is te maken. Enerzijds lijken de middelen voor de 4 jaar substantieel (maar dit vergt nog wel nadere gesprekken tussen de VNG en het Rijk de komende periode) zodat een koers om op financiële gronden niet te overleggen met het kabinet niet gerechtvaardigd is en ook geen draagvlak zal hebben onder gemeenten.

**Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.**

**Bezoekadres**

Burgemeester van der  
Dussenplein 1

**E-mailadres**

gemeente@hengelo.nl

**Telefoonnummer**

14-074

Anderzijds zijn de zorgen over de financiële positie op de langere termijn aanzienlijk omdat er na 2025 sprake is van grote financiële onzekerheid over accres en opschalingskorting. Dit brengt grote risico's met zich mee. Afspraken over wonen, klimaat en landelijk gebied zullen namelijk meerjarige consequenties hebben voor de gemeentelijke begrotingen. Simpel gezegd: om de maatschappelijke opdracht te kunnen realiseren moeten gemeenten structureel investeren in de gemeentelijke organisatie. Dit vergt structureel extra middelen. Dit vraagt van de VNG dat er een koppeling moet worden gemaakt tussen de afspraken over de maatschappelijke opgaven en de financiële positie van gemeenten op langere termijn.

#### *Koers gesprekken VNG met het kabinet*

Gelet op bovenstaande overwegingen gaat de VNG in gesprek met het kabinet over de grote maatschappelijke opgaven. De VNG moet daarin ook afspraken maken over de uitvoerbaarheid van de opgaven voor de langere termijn. Om dit te realiseren zal de VNG (of zullen gemeenten) in gesprekken met het Rijk aangeven dat de uitvoerbaarheid op lange termijn ook onderdeel van de afspraken dient te zijn.

De VNG zet in op de volgende afspraken met het kabinet:

1. Naast de gesprekken over de opgaven wordt een akkoord gesloten over interbestuurlijke en financiële verhoudingen, als 'spelregelkaart' voor de andere afspraken;
2. Per opgave worden ook afspraken gemaakt over de uitvoerbaarheid op langere termijn of er wordt een zin opgenomen die aangeeft dat de afspraken worden gemaakt onder voorbehoud van gedegen financiële en interbestuurlijke afspraken;
3. De VNG weegt de voortgang op de interbestuurlijke en financiële verhoudingen; de VNG wil de ALV van juni 2022 benutten om de samenwerking met het kabinet te bespreken.

#### *Nadere interbestuurlijke afspraken*

Het bovengenoemde akkoord over interbestuurlijke en financiële verhoudingen is van belang om duidelijk af te spreken hoe we samenwerken en wat de positie van gemeenten de komende jaren is. Het bevat wat de VNG betreft de volgende elementen:

- Zoals geadviseerd door de Raad van State wordt een afspraak gemaakt over een stabielere financieringssysteem voor gemeenten voor deze kabinetsperiode, inclusief een meerjarig budgettair kader;
- Duidelijke afspraken over de uitvoeringskracht en investeringen voor gemeenten om de grote maatschappelijke opgaven en transitie te kunnen realiseren;
- Een afspraak over de financiële positie van gemeenten na 2025. In verband met de vorming van nieuwe colleges is het van belang dat dit snel vorm krijgt;
- Een set van interbestuurlijke afspraken waarin evenwichtige interbestuurlijke en financiële verhoudingen worden geborgd, zoals:
  - een rol voor de minister van BZK om de balans in de interbestuurlijke verhoudingen te bewaken (vetorecht of medeondertekenen voorstellen),
  - recht doen aan artikel 108 Gemeentewet en artikel 2 Financiële Verhoudingswet,
  - een vorm van interbestuurlijke geschillenbeslechting,
  - een heldere uitvoeringstoets gekoppeld aan bindende afspraken over middelen voor alle opgaven voor gemeenten.

**Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.**

**Bezoekadres**

Burgemeester van der  
Dussenplein 1

**E-mailadres**

gemeente@hengelo.nl

**Telefoonnummer**

14-074

## **Bijlage 2 – Reactie van de minister van BZK op de invoering van de nieuwe verdeling van gemeentefonds per 1 januari 2023 (uit de maartbrief 2022):**

### **Vooraf - Doelen en uitgangspunten van de verdeling**

Het doel van de herziene verdeling is om iedere gemeente een gelijkwaardige financiële uitgangspositie te geven, zodat gemeenten een gelijkwaardig voorzieningenniveau kunnen realiseren tegen gelijke belastingdruk: mensen moeten in principe toegang hebben tot hetzelfde voorzieningenniveau en dat mag niet afhankelijk zijn van de plek waar iemand woont.

Om te voorkomen dat achteraf de verdeling slechts op de herverdeeleffecten zou worden beoordeeld is vooraf met de VNG een beoordelingskader afgesproken met daarin de belangrijkste elementen waaraan de nieuwe verdeling moet voldoen. De uitgangspunten voor de verdeling van de middelen uit het gemeentefonds zijn vastgelegd in de Financiële-verhoudingswet (Fvw) en zijn als uitgangspunt gehanteerd. Deze uitgangspunten kunnen als volgt worden samengevat: de verdeling van de middelen moet aansluiten bij de kosten die gemeenten maken en de inkomsten die zij zelf kunnen genereren (kostenoriëntatie), globaal genoeg zijn om de keuzevrijheid van overheden niet te beperken, niet door overheden beïnvloedbaar zijn (objectief) en beloning van goed of slecht gedrag vermijden (ongewenste prikkelwerking). Daarnaast moet de verdeling in de tijd voldoende stabiel zijn, zodat budgetten niet te veel schommelen, maar moet de verdeling ook flexibel genoeg zijn om in te kunnen spelen op maatschappelijke en bestuurlijke ontwikkelingen.

### **Financiën: Financiële inpasbaarheid, toekomstbestendigheid sociaal domein, uitlegbaarheid**

#### *Financiële inpasbaarheid*

Diverse gemeenten hebben hun zorgen geuit over de financiële inpasbaarheid. De VNG heeft in het verlengde hiervan in haar advies opgemerkt: "Wat ons betreft kan het nieuwe verdeelmodel dan ook pas worden ingevoerd als dit verdeelmodel in lijn met de aanbevelingen van het ROB-advies is aangepast en wanneer 'de koek' is vergroot." Voor de periode 2023-2025 is op basis van de reeksen uit het coalitieakkoord cumulatief voor gemeenten en provincies samen € 3 miljard extra beschikbaar bovenop de stand Miljoenennota 2022 als gevolg van het extra accres en het schrappen van de oploop van de opschalingskorting voor deze kabinetsperiode. De eerste berekeningen op basis van de reeksen in het coalitieakkoord (accres en opschalingskorting) tonen aan dat geen enkele gemeente er in de periode 2023-2025 financieel op achteruit zal gaan bij invoering van het nieuwe model. Dit naast de andere middelen uit het coalitieakkoord die nog ter beschikking van gemeenten komen zoals de uitvoeringskosten van klimaat en middelen voor de jeugdzorg.

#### *Sociaal domein en toekomstbestendigheid*

Een andere zorg bij veel gemeenten is of het verdeelmodel goed aansluit bij de uitgavenontwikkeling in het sociaal domein. Het model is gebaseerd op gegevens uit 2017 en sindsdien zijn er veel ontwikkelingen in het sociaal domein geweest. De ROB stelt daarom voor dat alvorens tot invoering over te gaan nogmaals wordt bekeken of de verdeling het kostenpatroon van gemeenten volgt. Voor de jaren 2017 en 2019 blijkt het nieuwe model de kosten goed te volgen. Op dit moment vindt de analyse voor 2020 plaats. Deze zal eind april zijn voltooid. Deze analyse zal jaarlijks plaatsvinden en indien nodig zal het model naar bevind van zaken worden aangepast. Ik sta welwillend tegenover het voorstel in de onderzoeksagenda van de ROB om op de langere termijn te bezien of de verdeling in het sociaal domein niet beter kan worden vormgegeven door te kiezen voor huishoudenskenmerken.

**Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.**

*Leefwereld versus systemenwereld: financiële draagkracht van gemeenten*

Enkele gemeenten, maar ook de ROB, plaatst kanttekeningen bij de uitlegbaarheid van het model: is het model niet te veel een technische exercitie geworden? De ROB uit deze zorg met name ten aanzien van de gemeenten met een beperkte financiële draagkracht en een lage sociaal-economische status. Deze gemeenten maken relatief veel kosten, terwijl het vermogen om eigen inkomsten te realiseren beneden gemiddeld is. Ik begrijp deze zorg. Het verdeelmodel zal nooit de specifieke situatie van elke afzonderlijke gemeente in Nederland vatten. Dat neemt echter niet weg dat het van belang is onderzoek te blijven doen om het model en de uitlegbaarheid ervan verder te verbeteren en in de tussentijd te zorgen dat met name de gemeenten met een beperkte financiële draagkracht en een lage sociaal economische status voldoende weerbaar zijn en blijven. Hierbij wordt ook gekeken naar de uitwerking van het coalitieakkoord voor deze gemeenten. Aangezien pas na de Voorjaarsnotabesluitvorming de definitieve doorwerking van het coalitieakkoord bekend is en dan tevens de analyse van het sociaal domein 2020 is afgerond, zullen deze gemeenten in mei bekend worden gemaakt. Voor deze gemeenten komt er voor de periode tot en met 2025 een aangepast ingroeipad.

Tot slot eindigt per 1 januari 2023 de uitkering van extra middelen die enkele gemeenten ontvangen voor de bevolkingsdaling. Aan de hand van de evaluatie van de decentralisatie-uitkering bevolkingsdaling, die op 18 mei 2021 aan de Tweede Kamer is gestuurd, blijkt dat de problematiek in deze regio's nog niet is opgelost. Daarom zal ook voor deze gemeenten voor de periode tot en met 2025 een aangepast ingroeipad gelden.

**Onderzoeksagenda: Het model een verbetering, maar continu onderhoud**

De ROB en VNG delen in hun adviezen 'de visie dat het nieuwe model een verbetering is ten opzichte van het huidige model, maar benadrukken dat verder onderzoek nodig is. De ROB heeft daartoe een onderzoeksagenda voorgesteld. Dit wordt ook door ons, als fondsbeheerders, onderstreept. Het model is geen eindstation en zal continu onderhoud vragen. Zoals reeds in mijn brief van 7 december 2021 aan de VNG aangegeven omarm ik het advies van de ROB inclusief de door de ROB voorgestelde onderzoeksagenda. Ik geef hier graag in nauw overleg met de ROB, de VNG en de gemeenten nadere invulling en uitvoering aan.

De VNG heeft gesteld het van belang te vinden dat de ROB, de VNG en gemeenten nauw bij de uitvoering van de onderzoeksagenda betrokken worden. Daarom zal ik naast een begeleidingscommissie per onderzoek een stuurgroep instellen met daarin de ROB, de VNG en vertegenwoordigers van gemeenten. Deze stuurgroep zal de samenhang van de afzonderlijke onderzoeken bewaken en met elkaar bespreken hoe de resultaten van de onderzoeken op een verantwoorde wijze te laten landen in het nieuwe verdeelmodel.

De ROB stelde dat een aantal onderzoeken voor invoering moest zijn afgerond. Dit betreft het onderzoek naar de maatstaf centrumfunctie en naar de maatstaf eenpersoonshuishouden en naar de Overige Eigen Middelen. Het eerste onderzoek wordt nu samen met de G4 en de 100.000+ gemeenten opgestart. De laatste twee onderzoeken wil ik eveneens op korte termijn opstarten. Zoals hierboven reeds vermeld zullen deze onderzoeken niet voor invoering zijn afgerond. Aangezien het onderzoek naar de Overige Eigen Middelen nu nog niet is afgerond en ik graag de verevening van de algemene eigen middelen in samenhang zie, heb ik besloten het vereveningspercentage van de OZB te handhaven op de huidige 70% voor niet-woningen en 80% voor woningen in plaats van dit percentage op te hogen naar 90%.

Gezien het feit dat in het huidige model de uitgaven van gemeenten niet meer aansluiten bij de verdeling van de middelen in met name het sociaal domein en zowel de ROB als de VNG van mening zijn dat het nieuwe model een verbetering is ten opzichte van het huidige model, hebben mijn medefondsbeheerder en ik besloten om per 1 januari 2023 tot invoering over te gaan.

**Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.**

**Bezoekadres**

Burgemeester van der  
Dussenplein 1

**E-mailadres**

gemeente@hengelo.nl  
**Telefoonnummer**

14-074